

La rosa s'ha deixat cueta

La irrupció de Podem a l'escena política espanyola manté unes semblances evidents amb la del PSOE a la Transició a la democràcia. Dues formacions d'al·luvió encapçalades per dos líders joves d'un impacte mediàtic inqüestionable. Així com Felipe González no va guanyar les dues primeres eleccions a què va presentar-se, però, Pablo Iglesias només pensa en la victòria, i les enquestes, de fet, li somriuen obertament.

Quan Luisa Turrión, advocada de CCOO, i Javier Iglesias, inspector de treball, van tenir el seu fill, no van dubtar-ho gens ni mica: es diria Pablo Iglesias, igual com el fundador del PSOE, aquell que van homenatjar –acompanyats d'uns altres joves progressistes– al cementiri de l'Almudena el Primer de Maig del 1972, el lloc i el dia en què es van conèixer.

Qui els havia de dir que el seu fill Pablo, Pablo Iglesias Turrión, esdevindria 36 anys després la principal amenaça del PSOE, fins al punt que la majoria d'enquestes publicades situen Podem –la formació que ha impulsat amb uns altres professors de Ciències Polítiques– per davant dels socialistes.

En qualsevol cas, la irrupció d'Iglesias guarda moltes similituds amb la de Felipe González. Advocat laboralista,

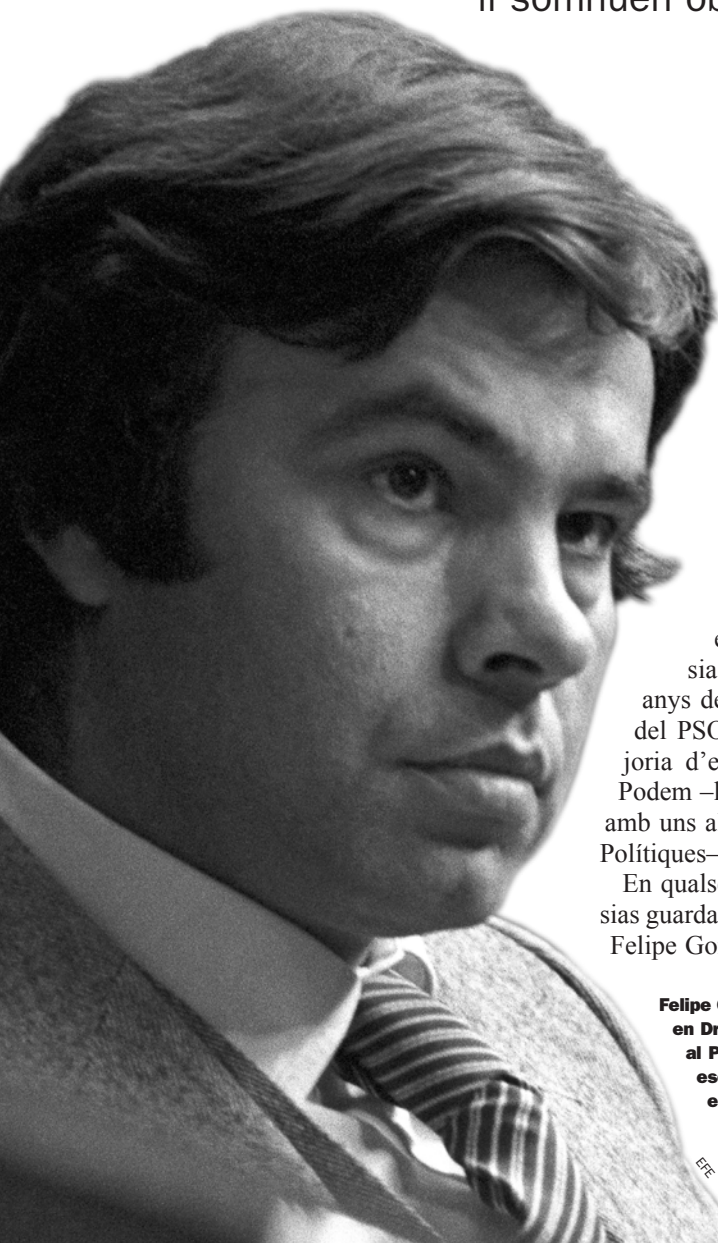
líder del PSOE des del 1974, dos anys després que els pares d'Iglesias es casaren i quatre anys abans que nasquera ell, el sevillà va situar el socialisme a l'avantguarda política espanyola. No obstant això, el PSOE del tardofranquisme era molt més minoritari que no Podem ara. És clar que llavors encara no hi havia llibertat ni noves tecnologies, però d'igual manera, el comunisme hi estava bastant més arrelat.

L'ascens de González a la secretaria general del PSOE va comportar una embranzida important del socialisme. Malgrat això, molts recorden encara l'estructura tan primària de la formació: el febrer del 1976, quatre mesos després de la mort del general Franco i quan encara era il·legal, el PSOE no arribava a 6.000 afiliats censats.

Podem, el partit impulsat per Pablo Iglesias i quatre professors més de la facultat de Ciències Polítiques de la Universitat Complutense de Madrid –Luis Alegre, Carolina Bescansa, Íñigo Errejón i Juan Carlos Monedero–, compta amb més de 260.000 inscrits amb menys d'un any de vida. El centenari PSOE i el federat PSC –en què el pagament de quota és obligatori, no com a Podem– es mouen, en conjunt, pels volts dels 200.000 militants. Una demostració de la força que exhibeix “el partit de la cueta”, com és coneguda popularment la formació liderada per Pablo Iglesias, que ja n'ha estat investit secretari general.

Així com el PSOE va experimentar un augment considerable de simpatitzants des dels primers comicis de la Transició, els del 1977, Podem promet que farà igual a la cita electoral estatal de les acaballes de l'any vinent o de començament del 2016. El PSOE va arribar al 29% dels vots el 1977, al 30% el 1979 i al 48% el 1982, una vegada passat el cop d'Estat. Ara com ara, les enquestes atorguen a Podem prop del 30% dels sufragis, un resultat excepcional si tenim en compte que es tracta d'una formació extraparlamentària. A les eleccions europees del 25 de maig ja van erigir-se com la gran

Felipe González (Sevilla, 1942), llicenciat en Dret, era advocat laboralista. Afiliat al PSOE des del 1964, el 1974 el va escollir secretari general. El 1982 va esdevenir president espanyol.

sorpresa, amb el 8% dels vots i cinc eurodiputats.

Paraules calcades. Més enllà del paral·lelisme històric, les declaracions del primer Felipe González i de l'actual Pablo Iglesias són coincidents en alguns aspectes. Òbviament, no parlem de períodes històrics homologables, però els eixos dels seus discursos sí que admeten una anàlisi comparada que dona com a resultat una semblança evident.

Així, Felipe González va aprofitar una de les seues primeres intervencions a l'estranger, el 19 de gener del 1976 a Helsingor (Dinamarca), per afirmar que “a Espanya, la paraula democràcia ja no és patrimoni de ningú”. Curiosament, l'últim llibre de Pablo Iglesias també defuig d'aquesta patrimonialització del règim i parla clarament de *Disputar la democràcia*.

En una entrevista publicada al diari *The Times* el 10 de febrer de 1976, González també apuntava que “el PSOE no acceptarà la monarquia com a institució permanent sense l'aprovació del poble en un referèndum popular. En principi el PSOE és republicà, però bé que això no impediria que acceptàrem una monarquia constitucional, si aquest és el desig de la majoria”.

29 anys i quatre mesos després, amb motiu de la renúncia al tron de Joan Carles I i l'abdicació en favor del seu fill, Felip VI, Pablo Iglesias va assegurar que “els espanyols tenim dret a decidir el nostre futur, és per això que volem votar. En democràcia és la gent qui decideix. No som súbdits, sinó ciutadans, i no hi ha excuses perquè els ciutadans i les ciutadanes no puguem decidir la forma d'estat en què volen viure”.

En una visita a Brussel·les, l'11 de febrer del 1976, Felipe González va declarar que “la força del socialisme serà determinant per a la consolidació del canvi i l'estabilitat de la democràcia”. El 20 d'octubre passat –poc abans que sonara “L'estaca”, de Lluís Llach– Pablo Iglesias tancava la primera Assemblea Ciutadana de Podem –el seu congrés fundacional– amb una exclamació igualment rotunda: “Aquests dies hem donat una lliçó de democràcia. Avui naix una nova força política per canviar el país. És clar que podem!”

El 15 d'abril del 1976, al congrés de la UGT, González va advertir que “el poble sencer reclama la transformació, reclama la democràcia i la llibertat”, mentre Pablo Iglesias –en la presentació de la seua candidatura com a candidat de Podem a les eleccions europees, el maig d'enguany– va declarar que l'objectiu de la nova formació era “transformar la indignació ciutadana en canvi polític”. En aquest sentit, la seua intenció de “preguntar moltes vegades, no ens fa por que la gent vote” guarda semblances amb la petició que Felipe González va efectuar a Lisboa el 16 d'abril del 1976: “Només un referèndum que permeta pronunciar-se sobre el reformisme i la ruptura democràtica permetria conèixer els autèntics desitjos del poble.”

A Caracas, el 25 de maig del 1976, Felipe González feia saber que “allò més important, a hores d'ara, és l'establiment d'un veritable sistema democràtic”, unes paraules que Iglesias va pronunciar de manera semblant en un míting celebrat a Sòria, on va dir que “cal tornar la paraula al poble” per tal que “es pugui discutir sobre qual-sevol cosa” i que “es torne a treballar per un futur democràtic”.

El 16 d'agost del 1976, en un acte a l'Escorial (Madrid), Felipe González va dir que “els ciutadans poden dur el Govern a saltar les barreres constituents”. En prendre possessió de la seua acta d'eurodiputat, un acte protocol·lari celebrat al Congrés dels Diputats, Pablo Iglesias va prometre acatar la Carta Magna espanyola “fins que els ciutadans del meu país la canvien per tal de recuperar la sobirania i els drets socials”.

En aquelles jornades, González també va demanar als ciutadans que fugiren “d'aquells que intenten salvar-nos a través d'unes elits enllumenades”, un discurs que lliga amb el de la famosa “casta” que ha popularitzat Iglesias, un terme que, ves per on, ara mateix inclou Felipe González mateix. En alguna ocasió el líder de Podem fins i tot ha assegurat que el combat actual entre la casta i la resta equival a la dialèctica entre “dictadura o democràcia” que va caracteritzar els anys 60 o 70, quan els seus pares idolatraven González i ell no havia nascut.

Aquesta simbiosi, però, no implica una estima recíproca, ni de bon tros.

Pablo Iglesias (Madrid, 1978), llicenciat en Dret i Ciència Política, és professor a Ciències Polítiques. Enguany ha impulsat Podem i ha esdevingut eurodiputat.

Poc després de les eleccions europees, González va dir que “una alternativa bolivariana seria una catàstrofe sense pal·liatiu”. Una declaració que va molestar molt Iglesias, per qui l'ex-president espanyol “ha quedat reduït a una caricatura patètica de si mateix”.

Malgrat tot, tal com afirma Ángeles Díez, doctora en Ciència Política i Sociologia de la Universitat Complutense de Madrid, “l'ascens de Podem no ens pot deixar de recordar la meteòrica ascensió del PSOE en una època en què la conflictivitat social també anava *in crescendo*, en què el que era vell no acabava de morir, en què el que havia de ser nou no acabava de nàixer, en què la continuïtat del règim estava amenaçada en certa manera per la deslegitimació del sistema polític i en què els interessos geoestratègics de l'imperi eren poc confortables en un escenari tan inestable”.

En aquell escenari tan convuls, el PSOE va fer-se un lloc al tauler polític i va passar a competir cara cara amb la UCD i Aliança Popular –l'actual PP– per la preeminència electoral. El PCE va quedar-ne al marge, igual com ara sembla succeir amb Esquerra Unida, que observa amb incredulitat la irrupció de Pablo Iglesias i els seus.

Tres dècades més tard, el creixement desafortunat de Podem –que rep suports de desenes de milers d'ex-votants socialistes, però també de populars– ha trencat el bipartidisme que imperava a l'Estat des dels anys vuitanta i ambiciona allò que ni tan sols el PSOE de Felipe González no va poder aconseguir: no sols guanyar les primeres eleccions estatals a què concorrerà, sinó fer-ho per majoria absoluta. En el diccionari d'Iglesias, només això seria un veritable èxit. Per això no es cansa de repetir que els resultats de les eleccions europees no van ser bons: PP i PSOE encara van ser capaços de retenir vora el 50% dels vots, pel 8% de Podem.

Tot indica que als pròxims comicis espanyols s'aguditzarà la tendència i Podem esdevindrà un actor principal. Si supera el PP i el PSOE, el fill de Luisa i Javier ridiculitzarà els primers resultats de González, que votaren tan entusiasmats com ara voten el seu fill.

Víctor Maceda

▼ “El PSOE no acceptarà la monarquia com a institució permanent sense l'aprovació del poble en un referèndum”

▼ “La força del socialisme serà determinant per consolidar el canvi i l'estabilitat de la democràcia”

▼ “Hem donat una lliçó de democràcia. Avui naix una nova força política per canviar el país”